

**GENERALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA**

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 20-09-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.411.22.2021.TW

Pan

Piotr Dziadzio

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Odpowiadając na pismo z dnia 20.08.2021 r., znak: DNGS-WPS.741.1.2021.ŁS, w sprawie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Polityki Surowcowej Państwa 2050 r. (dalej jako PSP) w trybie art. 53 oraz art. 57 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r., poz. 247, ze zm., dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Zasadniczym celem PSP jest zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego państwa. Do jego osiągnięcia założono realizację celów szczegółowych, w tym:

- zapewnienie dostępu do surowców ze złóż kopalin, wód podziemnych i ciepła Ziemi;
- poszukiwanie, rozpoznawanie oraz dokumentowanie złóż kopalin;
- zapewnienie sprzyjających warunków prawnych dla obecnych i przyszłych inwestorów oraz rozwój i unowocześnienie branży geologiczno-górnictwa;
- ochronę złóż kopalin;
- pozyskiwanie surowców ze złóż antropogenicznych oraz wspieranie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.

Część działań wdrażających cele PSP polegać będzie na realizacji przedsięwzięć (np. poszukiwanie złóż kopalin, odzysk surowców z odpadów) oraz na zapewnieniu warunków do realizacji przedsięwzięć w przyszłości (np. zapewnienie dostępu i ochrona złóż kopalin mająca na celu przyszłą eksploatację). W związku z tym, że prognoza oddziaływania na środowisko (dalej jako prognoza), powinna odnosić się do pełnej wersji projektowanego dokumentu i obejmować wszystkie planowane w ramach PSP działania, przed podjęciem analiz w zakresie oddziaływania na środowisko niezbędne jest zestawienie w prognozie katalogu działań możliwych do realizacji w związku z wdrożeniem PSP o charakterze ingerencji w środowisko. Mimo braku w projektowanym dokumencie bezpośrednich informacji o przedsięwzięciach zmierzających do eksploatacji surowców ze złóż naturalnych, zasadne jest ujęcie w prognozie także tego zagadnienia, z uwzględnieniem ilościowych prognoz zapotrzebowania przedstawionych w PSP. Pokrycie tego zapotrzebowania może bowiem wymagać realizacji ww. przedsięwzięć.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o oś prowadzone analizy, w tym oddziaływań skumulowanych i wariantów realizacji, oraz wskazania (np. odnośnie środków minimalizujących negatywne oddziaływania, środków kompensujących) powinny być dostosowane stopniem szczegółowości do stopnia szczegółowości zapisów projektowanego dokumentu. Poziom szczegółowości charakterystyki wyróżnionych kategorii przedsięwzięć, a w konsekwencji poziom szczegółowości analiz w zakresie oddziaływania na środowisko, może być zatem zróżnicowany. W każdym przypadku, kiedy ustalenie lokalizacji działań będzie możliwe (np. z uwagi na znany areał występowania poszczególnych rodzajów surowców), zasadne jest przeprowadzenie analiz w kontekście przestrzennym, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań.

Prognoza sporządzana w toku strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powinna w pełnym zakresie odpowiadać wymaganiom wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy o oś, przy zachowaniu warunków, o których mowa w art. 52 ust. 1 i 2. Zalecane jest przy tym przedstawienie zagadnień według kolejności ustalonej w art. 51 ust. 2 ww. ustawy.

Opisu stanu środowiska należy przygotować w sposób umożliwiający określenie rodzajów i skali przewidywanych oddziaływań oraz zmian spowodowanych realizacją postanowień PSP. W przypadku ustalenia lokalizacji działań, prognoza powinna zawierać możliwie szczegółowy opis poszczególnych komponentów przyrodniczych występujących na analizowanych terenach, w oparciu o kwerendę materiałów źródłowych, które mogą zostać pozyskane m.in. z publikacji naukowych, materiałów kartograficznych, systemów informatycznych, dokumentacji i raportów znajdujących się w zasobach regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, głównego oraz wojewódzkich inspektorów środowiska, nadleśnictw. W odniesieniu do działań o nieustalonej lokalizacji zasadne jest przedstawienie tych elementów środowiska, które są narażone na oddziaływanie wynikające z PSP z największym prawdopodobieństwem.

Analiza oddziaływania PSP na formy ochrony przyrody, w zakresie działań o znanych lokalizacjach, winna odnosić się do zakazów i celów ochrony poszczególnych form ochrony przyrody, które zostały ustanowione w stosownych aktach prawnych powołujących formy ochrony przyrody oraz w aktach prawnych ustanawiających plany ochrony, zadania ochronne, plany zadań ochronnych oraz w projektach ww. dokumentów. Powinno to dotyczyć form ochrony przyrody powoływanych przez organy szczebla krajowego i regionalnego, tj. parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych,

obszarów chronionego krajobrazów oraz obszarów sieci Natura 2000. Lokalizację działań przewidzianych do realizacji w PSP, należy przedstawić w formie kartograficznej, z uwzględnieniem ww. obszarów podlegających ochronie.

W analizach dotyczących obszarów Natura 2000, uwzględniających przedmioty i cele ochrony tych obszarów oraz ich integralność i spójność, uwzględnić trzeba informacje z aktualnych standardowych formularzy danych oraz wskazać, które przedmioty ochrony mogą podlegać oddziaływaniom wynikającym z założeń PSP. Zagrożenia identyfikowane dla obszarów Natura 2000, należy odnieść do planowanych w ramach dokumentu działań. W przypadku identyfikacji możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 lub braku możliwości wykluczenia takiego oddziaływania, zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy ooś niezbędne jest przeprowadzenie analizy przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r., poz. 109). Zgodnie ze wspomnianym przepisem można zezwolić na realizację dokumentu mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, jeśli przemawiają za tym niezbędne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym. Powyższa przesłanka może zostać uznana tylko w przypadku braku rozwiązań alternatywnych oraz przy zapewnieniu wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zagwarantowania spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. W przypadku konieczności zastosowania kompensacji wynikającej z art. 34 ustawy o ochronie przyrody, winna ona dotyczyć wyłącznie tych działań, które wiążą się z naprawą szkodliwego wpływu na przedmioty i cele ochrony obszaru sieci Natura 2000, objęte znaczącym negatywnym oddziaływaniem. Stąd ważnym jest, aby wskazane zostało, których przedmiotów ochrony znaczące negatywne oddziaływanie może dotyczyć i aby zostały zaproponowane odpowiednie działania kompensujące. Przy analizach dotyczących obszarów Natura 2000, konieczne jest wskazanie nie tylko samego negatywnego charakteru oddziaływań na przedmioty ochrony tych obszarów, ale również określenie czy są one znaczące w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, nadrzędny interes publiczny odnosi się wyłącznie do: ochrony zdrowia i życia ludzi, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego i uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędnym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W sytuacji, gdy przyjęcie dokumentu, który może znacząco negatywnie oddziaływać na siedliska i gatunki priorytetowe, wynika z innych koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, przed przyjęciem dokumentu, wymagane jest uzyskanie opinii Komisji Europejskiej. Mając na uwadze przytoczone przepisy, w przypadku stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, należy w prognozie wyraźnie wykazać i uzasadnić istnienie wymienionych przesłanek odnosząc się również do kwestii rozwiązań alternatywnych.

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy ooś, w ramach analiz należy uwzględnić nie tylko bezpośredni wpływ realizacji ustaleń PSP, ale również oddziaływanie pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne. Wnikliwie należy zbadać możliwość spowodowania przez realizację postanowień PSP znaczących oddziaływań na środowisko o charakterze transgranicznym i uzasadnić wnioski wyciągnięte w tym zakresie.

Z dużą starannością oraz ze szczególnym uwzględnieniem polityki klimatycznej, należy rozważyć rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym

dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych.

Ponadto w prognozie winny zostać przedstawione, zgodnie z treścią art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy ooś, stosownie do skali projektu dokumentu, kierunki działań i rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub ewentualną kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu.

Propozycje w zakresie metod monitoringu skutków realizacji zadań wynikających z PSP powinny być opracowane tak, by pozwoliły na zbadanie rzeczywistych skutków środowiskowych realizacji postanowień tego dokumentu, w tym na określenie, czy właściwie oceniono skalę i zasięg oddziaływania na środowisko poszczególnych działań oraz na ocenę skuteczności zaproponowanych działań minimalizujących.

Opracowując prognozę, należy mieć na względzie zagadnienia specyficzne dla m.in. sektora geologicznego i górniczego. W związku z tym, szczególnej analizie i charakterystyce powinien podlegać wpływ realizacji PSP na powierzchnię ziemi i elementy środowiska z nią związane, zmiany klimatu, zdrowie i jakość życia ludzi.

Prognoza powinna zostać wykonana przez osoby określone w art. 74a ust. 2 ustawy ooś. Stosowne oświadczenia oraz sama prognoza powinny być opatrzone podpisami zgodnie z wymogami prawa w tym zakresie.

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/